

de raad van de gemeente Westerkwartier
per mail via griffie@westerkwartier.nl

Contactpersoon

J. Pennekamp

Kenmerk

196970704

Zuidhorn

22 december 2021

Onderwerp

Advies ten behoeve van het concept-instemmingsbesluit Grijpskerk

Geachte leden van de raad,

Op 2 december 2021 heeft ons college het verzoek ontvangen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) om advies uit te brengen over het concept-instemmingsbesluit voor de ondergrondse gasopslaglocatie Grijpskerk. Op dit moment wordt de gasopslag benut voor de opslag van hoogcalorisch gas. De gasopslaglocatie is nu in beeld als berging van laagcalorischgas waarmee het de back-up-functie van het Groningenveld zou kunnen overnemen. Volgens de netbeheerder Gasunie Transport Services (GTS) zou deze inzet kunnen leiden tot de volledige endefinitieve sluiting van het Groningen gasveld in medio 2023 of medio 2024. Zonder de nieuwe inzet van Grijpskerk wordt rekening gehouden met sluiting van het Groningenveld tussen 2025 en 2028. Door de omzetting van deze gasopslaglocatie zou er (namelijk) geen waakvlam meer nodig op de productielocaties in Groningen. Deze functie zou Grijpskerk kunnen vervullen. Bovendien is er door deze maatregel cumulatief tot het einde van de winning minder gas uit het Groningenveld nodig. Daarnaast draagt de opslag van laagcalorisch gas in Grijpskerk bij aan de betrouwbaarheid van de Nederlandse gasvoorziening, vooral voor kleinverbruikers zoals huishoudens. Hierover bent u geïnformeerd tijdens de raadsactiviteit van 20 oktober 2021.

Middels deze brief informeren wij u graag over het advies ten behoeve van het concept-instemmingsbesluit gasopslag Grijpskerk. Hierin zullen wij stilstaan bij de aanleiding, de inhoud van het concept-instemmingsbesluit en het advies.

✿ Aanleiding en adviezen

Vaststellingsbesluit Groningenveld 2021-2022: voorwaardelijke steun voor conversie

Op 24 september 2021 bracht de minister van EZK het 'vaststellingsbesluit Groningenveld 2021- 2022' naar buiten. In dit besluit heeft de minister laten weten dat er met het vastgestelde winningsniveau van 3,9 miljard Nm³ een nieuwe stap wordt gezet in de versnelde afbouw van winning uit het Groningenveld. Daarnaast bevat het vaststellingsbesluit ook een belangrijke boodschap over de toekomst van de gasopslaglocatie in Grijpskerk. De minister spreekt namelijk zijn voorwaardelijke steun uit om Grijpskerk in te zetten als berging van laagcalorisch gas. De sluiting van het Groningenveld is daarmee voorzien in het derde kwartaal van 2023 of 2024, uitgaande dat er geen oponthoud komt bij de bouw van de stikstoffabriek in Zuidbroek en de ondergrondse gasopslag Grijpskerk vanaf het voorjaar 2022 met laagcalorisch gas gevuld is.

Geactualiseerd opslagplan NAM en technische adviezen

Op 27 september 2021 heeft de NAM een aanvraag ingediend bij het ministerie van EZK voor instemming met een geactualiseerd opslagplan om de opslag in Grijpskerk te kunnen gebruiken als opslag van laagcalorisch gas. Het ministerie van EZK heeft vervolgens advies uitgevraagd bij haar technische adviseurs om het opslagplan te kunnen beoordelen. Hierbij is onder meer gelet op de veiligheid van de conversie, de beweging van de aardbodem en naar schade die daardoor mogelijk kan ontstaan. De betrokken adviseurs zijn het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Nederlandse Organisatie voor Toegepast-Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO) en de Technische Commissie Bodembeweging (TCBB).

Publicatie concept-instemmingsbesluit

Op 3 december 2021 heeft de minister van EZK het concept-instemmingsbesluit gepubliceerd. De uitgebrachte technische adviezen heeft het ministerie hierin meegenomen. Het concept-instemmingsbesluit is vervolgens voor advies gestuurd naar betrokken regionale overheden. Zo ook naar de gemeente Westerkwartier. Dit concept-instemmingsbesluit is gedurende zes weken ter inzage gelegd. Ons college heeft tot 9 januari 2022 de mogelijkheid om de minister van advies te voorzien. Op donderdag 16 december 2021 is er een (online) informatiebijeenkomst gehouden over het ontwerp-vaststellingsbesluit. Deze bijeenkomst werd georganiseerd door het ministerie van EZK waarbij circa 65 belangstellenden aanwezig waren. Onze inwoners hebben naast de mogelijkheid tot het stellen van vragen aan het ministerie ook de gelegenheid om bezwaar en beroep aan te tekenen tegen het definitieve instemmingsbesluit. Dit besluit wordt in het eerste kwartaal van 2022 verwacht. Het definitieve vaststellingsbesluit is vatbaar voor beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Hieronder volgt een beknopte samenvatting van het concept-instemmingsbesluit.

✿ Inhoud concept-instemmingsbesluit gasopslag Grijpskerk

Onderstaand volgt een korte beschrijving van de belangrijkste onderdelen uit het concept-instemmingsbesluit. Het gaat hierbij om de volgende onderwerpen: (1) seismisch risico en monitoring, (2) bodemdaling en (3) schade en schadeafhandeling.

1. *Seismisch risico en monitoring*

Dit instemmingsbesluit maakt het mogelijk om laagcalorisch gas op te slaan in de gasopslag Grijpskerk. De NAM heeft in de aanvraag tot wijziging van het opslagplan aangegeven dat de druk in het reservoir en het hieraan gekoppelde seismische risicoprofiel gelijk zal blijven ten opzichte van het huidige opslagplan. De technische adviseurs geven aan dat de verwachtingen ten aanzien van de seismische risico's hierdoor niet zullen veranderen ten opzichte van de bestaande risico's.

Daarnaast is de conclusie van de technische adviseurs dat het seismisch risico niet verandert door een andere gassamenstelling, namelijk het laagcalorisch gas. Daarbij wordt opgemerkt in het concept-instemmingsbesluit dat er wel een reële kans blijft bestaan op aardbevingen als gevolg van het gebruik van de opslag, zoals momenteel ook het geval is onder het geldende opslagplan. Tot slot geven de technische adviseurs aan dat het monitoringsnetwerk voldoet aan de gestelde eisen.

2. *Bodemdaling*

De eerdergenoemde technische adviseurs hebben het geactualiseerde opslagplan onderzocht. Gezamenlijk trekken zij de conclusie dat Grijpskerk op een veilige manier kan worden ingezet als opslag voor laagcalorisch gas. Ook geven zij aan dat een andere gassamenstelling bij gelijkblijvende werkdruk geen invloed heeft op de bodemdalingsverwachting. Dit betekent dat de verwachting ten aanzien van toekomstige bodemdaling in het gebied, als gevolg van de gasopslag in Grijpskerk, minder dan 2cm is. Bovendien verwachten zij dat deze bodemdaling niet zal leiden tot schade aan gebouwen.

3. *Schade en schadeafhandeling*

De technische adviseurs geven aan dat niet uitgesloten kan worden dat er in het gebied rond de gasopslag Grijpskerk enige schade aan gebouwen kan ontstaan door trillingen. De Technische Commissie Bodembeweging (TCBB) spreekt hierbij de verwachting uit dat schade als gevolg van een aardbeving voor het merendeel zal leiden tot cosmetische, niet constructieve schade. Het is echter niet uit te sluiten dat er enige lichte constructieve schade kan optreden, zo luidt de conclusie.

Het ministerie en de technische adviseurs beschrijven dat de gasopslag Grijpskerk binnen een risicocategorie valt waarbij extra eisen worden gesteld aan monitoring en een seismisch risicobeheerssysteem. In het concept-instemmingsbesluit staat dat de NAM hieraan voldoet en dat het bestaande monitoringsnetwerk voldoende is. Tot slot worden er geen negatieve gevolgen verwacht voor natuur en milieu.

Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) vraagt ook aandacht voor het schadeafhandeling-proces. Zij benadrukken in hun advies dat het duidelijk moet zijn voor onze inwoners waar zij naartoe kunnen in het geval van schade als gevolg van de gasopslag. Het SodM onderschrijft de noodzaak dat onze inwoners niet te maken krijgen met verschillende loketten, maar op één plaats terecht kunnen voor alle mijnbouwschades: het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

✿ Inhoud advies ten behoeve van het concept-instemmingsbesluit gasopslag Grijpskerk

De inhoud van het regioadvies sluit aan bij onze gemeentelijke belangen en richt zich op een viertal aandachtsgebieden: (1) seismisch risico en monitoring, (2) bodemdaling, (3) schade en schadeafhandeling en (4) maatschappelijke effecten. Deze aandachtsgebieden zijn ook onderwerp van gesprek in de ontwikkeling van het omgevingstraject rondom Grijpskerk en Norg, onder de procesbegeleiding van Leendert Klaassen. Onderstaand volgt een verkorte beschrijving van het voorgestelde advies. Het volledige advies is terug te vinden in bijlage 2.

1. *Seismisch risico en monitoring*

In het licht van de maatschappelijke onrust over gaswinning en -opslag in onze regio adviseren wij de minister om de dichtheid van het monitoringsnetwerk nog eens kritisch te bekijken. Deze wens vanuit de omwonenden zal ook onderdeel zijn van het omgevingstraject en volgt een eerdere toezegging van het ministerie van EZK en de NAM om het netwerk in overleg met belanghebbenden vorm te geven. Wij zijn van mening dat de uitbreiding van het monitoringsnetwerk de locatiebepaling van het hypocentrum en het epicentrum kan verbeteren. Hierdoor kunnen toekomstige bevinden als gevolg van gaswinning uit naburige velden adequater toegerekend worden aan die velden. De samenhang van de productievolumes vanuit het Groningenveld, de ondergrondse gasopslagen in Norg en Grijpskerk zullen naar ons inzicht de aankomende jaren cruciaal zijn voor de definitieve sluiting van het Groningenveld. Daarnaast zal de gasopslag Grijpskerk in een aantal cycli gevuld worden. Wij adviseren de minister daarom ook om de cycli van injectie en productie van de opslag in Grijpskerk inzichtelijk te maken, en daarbij rekening te houden met de injectie- en productiesnelheid.

2. *Bodemdaling*

De inzet van de ondergrondse gasopslag Grijpskerk zorgt voor bodemdaling. De technische adviseurs concluderen daarvan dat de nieuwe inzet geen andere verwachtingen schept ten aanzien van toekomstige bodemdaling. Hierbij wordt uitgegaan van bodemdaling in het gebied als gevolg van de gasopslag in Grijpskerk van minder dan 2 cm. Desalniettemin kan het bodemdalingsniveau beperkt worden door de manier waarop de gasopslag wordt achtergelaten. Wij adviseren de minister van EZK daarom ook bij sluiting van de gasopslag het veld op maximale reservoirdruk achter te laten.

3. Schade en schadeafhandeling

De omzetting van de gasopslaglocatie Grijpskerk van berging van hoogcalorisch gas naar berging van laagcalorisch gas zorgt niet voor andere verwachtingen ten aanzien van het risicoprofiel, zo concluderen de technische adviseurs. Schade aan gebouwen kan ontstaan door activiteiten vanuit de gasopslag, gaswinning uit het Groningenveld en winning uit omliggende kleine velden.

Het is (daarom) van enorm groot belang dat onze inwoners geholpen worden met een correct en overzichtelijk schadeafhandeling-proces. Als er schade ontstaat is het voor onze inwoners immers niet aan te wijzen waar deze schade exact vandaan komt. Op dit moment zijn er verschillende instanties waar onze inwoners terecht kunnen voor het melden en de afhandeling van schade: het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) en de Commissie Mijnbouwschade (CM). Het IMG is verantwoordelijk voor de beoordeling en afhandeling van schade veroorzaakt door winning uit het Groningenveld en de gasopslag Norg, en de CM is in het leven geroepen om schademeldingen te beoordelen die veroorzaakt zijn door winning uit kleine velden. Hierbij moet opgemerkt worden dat de manier van beoordelen en rechtsbescherming uiteenloopt.

De minister stelt voor dat het IMG de schademelding eerst beoordeelt, en dat de schademelding voor verdere behandeling wordt doorgestuurd naar de CM indien de schade niet door winning uit het Groningenveld is ontstaan. Inwoners mogen niet de dupe worden van de ingewikkelde manier waarop schadeafhandeling is georganiseerd. Wij verzoeken de minister daarom ook om de beoordeling van schademeldingen en afhandeling onder te brengen bij het IMG: volgens één procedure. De minister spreekt immers zelf het standpunt uit dat Grijpskerk als berging van laagcalorisch gas een positieve bijdrage kan leveren aan de versnelde sluiting van het Groningenveld en aan de leveringszekerheid van ons land. De gasopslag Grijpskerk zou daarom onderdeel moeten zijn van het Groningenveld-protocol waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor een ruim gebied rondom Grijpskerk.

4. Maatschappelijke effecten

Het ministerie van EZK en de technische adviseurs concluderen dat het geactualiseerde opslagplan niet leidt tot andere verwachtingen ten aanzien van het risicoprofiel en de veiligheid van onze inwoners. Desalniettemin zien we dat de mogelijke nieuwe inzet van de gasopslag tot vragen en zorgen leidt. Er is immers sprake van een veranderende situatie. Op 2 oktober 2020 hebben wij deze vragen en zorgen in een brief over het voetlicht gebracht bij de minister van EZK. De inzet van Grijpskerk mag niet leiden tot een verplaatsing van de Groningenveld-problematiek. In deze brief hebben wij tevens aandacht gevraagd voor de samenhang met de productie uit nabijgelegen kleine gasvelden, duidelijkheid in het schade-afhandelingsproces en de intensivering van het monitoringsnetwerk. Deze brief is terug te vinden in bijlage 3.

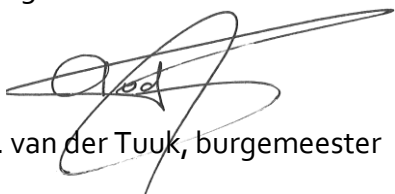
Ons college adviseert de minister daarom ook om recht te doen aan de bovengenoemde onderwerpen en om te komen tot een voortvarende invulling van het omgevingstraject rondom de gasopslagen in Grijpskerk en Norg. De intensivering van het monitoringsnetwerk en de

toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden voor een ruim gebied rondom Grijpskerk is hierbij voorwaardelijk. Daarnaast dringen wij er bij de minister op aan om duidelijkheid te geven over het gebruik van de gasopslaglocatie als deze niet meer nodig is als berging van laagcalorisch gas, en daarbij uit te spreken dat er geen instemming gegeven zal worden voor de winning van het onderliggende kussengas in Grijpskerk.

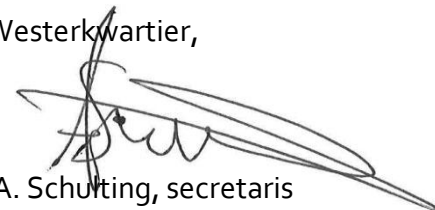
✿ Bijlagen

- Bijlage 1: Concept-instemmingsbesluit gasopslag Grijpskerk, 3 december 2021
- Bijlage 2: Advies ten behoeve van het concept-instemmingsbesluit Grijpskerk, 21 december 2021
- Bijlage 3: Brief ministerie van EZK vragen en zorgen over gasopslag Grijpskerk, 2 oktober 2020

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

A. van der Tuuk, burgemeester

A. Schurting, secretaris